

اعلامیه نهضت آزادی ایران (بیان مرام و هدف)

بنام خدا

هموطنان گرامی:

نظر به مراجعاتی که اخیراً از طرف طبقات و اصناف مختلف مملکت نسبت به نهضت آزادی ایران شده و اظهار علاقه باطلاع بیشتر از مرام و هدف نهضت آزادی ایران کرده اند، و نظر باتهام و عنوان مسخره «اقدام علیه امنیت کشور و برهم زدن اساس مشروطیت سلطنتی» که زیر فشار سازمان امنیت بر هشت نفر از رهبران عالیقدر و افراد فعال ما گذارده شده است، لازم دیدیم این بیانیه را برای استحضار افکار عمومی منتشر کنیم:

هیئت حاکمه ایران بخوبی می‌داند که متهم واقعی با اقدام علیه امنیت کشور و برهم زدن اساس مشروطیت و حکومت ملی ایران کسانی غیر از سران و اعضاء نهضت آزادی ایران هستند. مردم ایران و جهان بخوبی می‌دانند که نهضت آزادی ایران برای خاطر استقلال و آزادی وطن و اجرای کامل قانون اساسی تأسیس گردیده و علیه بیدادگریها و اختلافات طبقاتی و تجاوزاتی که پی در پی به حقوق و امنیت ملی و اصول مشروطیت از طرف هیئت حاکمه صورت می‌گیرد، قیام کرده است و بهمین جرم است که سران و بعضی از فعالین آنرا بیش از چهارده ماه است در زندان نگهداشته و در یک دادگاه غیر قانونی که در عشرت‌آباد تشکیل داده بدون کوچکترین دفاع محکوم به زندانهای مجرد و طولانی کرده است.

زندان طولانی سران نهضت و قطع ارتباط آنان با خارج و ممانعت از رهبری آنان در خارج از یکطرف، و تلقینات سوء سازمان امنیت و عوامل دستگاه حاکمه و ادعای مخدوش و بی اساس دادستانی ارتش از طرف دیگر، تعبیرات بیجا و نسبتهای ناروا به مرام و رویه نهضت آزادی را زیاده‌تر ساخته و درعلاقمندان ایجاد ناراحتی هائی کرده که از پیوستن به صفوف آن بیم داشته باشند.

دستگاه حاکمه ایران خفقان و ظلم و خودسری را بجائی رسانده است که نه فقط از فعالیت آزاد نهضت آزادی با وجود همه هدفهای مقدس و قانونی و مقاصد وطن خواهانه‌اش جلوگیری نموده، بلکه از ایجاد شرایط آزاد و قانونی برای انتشار مدافعات زندانیان نهضت که دفاع از حقوق اساسی ملت ایران و هدف مرام و رویه واقعی نهضت است خودداری کرده، حتی کسانی را که به سعی و همت خود خواسته‌اند خلاصه‌ای از مدافعات وکلای مدافع را منتشر سازند به شکنجه‌های طاقت فرسای قرون وسطائی دچار ساخته است. لذا برای رفع هرگونه سوء تعبیر و آشنائی بیشتر علاقمندان به راه و رسم نهضت آزادی ایران، بیادآوری پاره‌ای از نظرات و مقاصد خود می‌پردازد:

۱- ما کوشا در احیای حقوق اساسی ملت ایران بوده و قانون اساسی را می‌ثاق آزادی و استقلال کشور خود دانسته و خواهان اجرای تمام اصول قانون اساسی و متمم آن هستیم. و عدم اجرای جزء جزء آن و هر توجیه و تفسیری را که بمنظور سلب حقوق ملت و برای منافع فردی از آن بشود خیانت به ملت ایران می‌شماریم. و یقین داریم که اوضاع آشفته جامعه فرع عدم آزادی زبان و قلم و عدم دخالت و نظارت ملت در کار دولتها است.

«از قانون اساسی بصورت واحد و جامع طرفداری می‌کنیم و اجازه نمی‌دهیم اصول آن که آزادی عقیده و مطبوعات و اجتماعات و تفکیک قوا و بالاخره انتخابات صحیح است فراموش یا فدا بشود و اما فروع و تشریفات قانون با سوء تعبیر آن مقام اصلی را احراز نماید...» نقل از نطق افتتاحیه تأسیس نهضت آزادی.

۲- ما درعین آنکه سلطنت مشروطه را به منطبق و مفهوم قانون اساسی و متمم آن قبول داریم، پادشاه را نیز از مسوولیت مبرا می‌دانیم و صریحاً اعلام می‌داریم که دخالت مقام سلطنت در اداره امور مملکت علاوه بر آنکه بر خلاف

نصوص مسلم قانون اساسی است، بضرر و دور از مصالح ملک و ملت است. و دولتهائیکه خود را نوکر و غلام و امر بر پادشاه می‌دانند، نه به نیروی ملت متکی هستند و نه می‌توانند خود را از مسوولیت در برابر ملت خارج سازند.

«قانون اساسی ایران مقام سلطنت را از مسوولیت مبرا شناخته است. چرا؟ زیرا بعقیده متفق مؤسسين رژيم مشروطه سلطنتی، منظور از تأسیس این رژیم انتقال مسوولیت از شاه به وزراء بوده و بنیان‌گذاران این رژیم در مقام اجرای این مقصود ناچار شده‌اند قوه اخذ تصمیم را از شاه گرفته به وزراء واگذار کنند تا هم مسوول و هم مسوولیت وجود داشته باشد...» از نطق افتتاحیه تأسیس نهضت آزادی.

۳- ما می‌گوئیم که فساد و نادرستی و غارت اموال عمومی و اختلاس و ارتشاء در دستگاه‌های دولتی و رواج به عفتی و غوطه وری در جهل و بیکارگی و بی‌اعتنائی باکتاب فضائل و تقوی و بی‌اعتنائی به حسن انجام وظائف اجتماعی حاصل فساد بی‌حد و خیانت‌های بی‌حساب طبقه حاکمه و دولتها و زمامداران گذشته و حال است و نجات از این ورطه هولناک جز با سپردن کار ملت بدست خود و روی کا آمدن یک حکومت ملی دلسوز که خود را مسوول ملت بداند نه یک فرد، امکان پذیر نخواهد بود.

«بنظر ما مسوول وضع نامطلوب و خطرناک مملکت کلیه کسانی هستند که خیانت به مردم و تعدی به ثروت مملکت را با توسل به حربه «شاه پرستی» خدمت و فداکاری جلوه داده‌اند کسانی هستند که مردم عامی مملکت را سال قبل با تهدید و تطمیع برای دعوت اعلیحضرت به تشکیل میتینگ به مخابره تلگراف و صدور نامه‌های تحمیلی و گاهی مجعول مجبور ساختند و آنرا روز ۲۸ مرداد با وسائل نقلیه دولتی به میدان دوشان تپه بردند تا صحنه‌ای بسازند - صحنه‌ای سرشار از دروغ و تملق و چاپلوسی و اکراه - و تریبون و بلندگوی آنرا در اختیار پادشاه مملکت بگذارند. برای چه؟ برای تکرار مطالبیکه از لحاظ مردم ایران و محافل سیاسی و مطبوعاتی دنیا منطبق با حقیقت نیست و عدم انطباق آنها با حقیقت و واقع به قراری که گفته شده اظهر من شمس...» از نامه سرگشاده نهضت آزادی به اعلیحضرت شاه

۴- ما پیرو اسلام هستیم و تعالیم حیات بخش اسلامی را عالیترین مکتب اجتماع منطبق با حوائج و مصالح انسانیت و مدنیت بشری می‌دانیم و به همین جهت دیانت را از سیاست جدا نمی‌دانیم. ما بسیار خرسندیم که جامعه محترم روحانیت به مسائل اجتماعی و سیاسی مملکت توجه خاص مبذول داشته و برای احقاق حقوق و هدایت و ارشاد مردم ایران فداکاریها نموده‌اند و آرزومندیم که این نیروی عظیم در اصلاح امور و ارشاد عموم روزبروز مؤثرتر و مفیدتر باشد.

«ما مسلمانیم - نه بآن معنی که یگانه وظیفه خود را روزه و نماز بدانیم، بلکه ورود ما به سیاست بنام وظیفه ملی و فریضه دینی بوده و خدمت و اداره امور ملت را بزرگترین عبادات می‌شماریم. آزادی را بعنوان موهبت اولیه الهی و کسب و نگهداری آنرا از امتیازات سنن اسلامی می‌شناسیم. مسلمانیم باین معنی که باصول مساوات و عدالت و سایر وظائف اجتماعی و انسانی قبل از آنکه انقلاب کبیر فرانسه و منشور ملل متحد اعلام نماید معتقد بوده‌ایم...» از نطق افتتاحیه مورخ ۲۸/۲/۴۰

۵- ما دکتر مصدق را صالحترین رجال اخیر ایران و مظهر مبارزات ضد استعماری مشرق و آفریقا می‌دانیم. او اعتقاد به حسن روابط با دول خارجی بر اساس احترام متقابل داشت اما زیر بار اعمال نفوذ خارجیان در امور ایران نرفت و حق حاکمیت ایران را فقط برای این سرزمین و بدون دخالت بیگانگان می‌خواست. او پایبند و علاقمند به حکومت مشروطه قانونی ایران بود و برای حفظ احترام و دوام این شکل حکومت معتقد بود که:

شاه باید سلطنت کند نه حکومت

۶- ما انتقاد از هر عمل ناصحیح و هرگونه تجاوز به حدود و حقوق ملت را وظیفه خویش می‌دانیم، ما در طرفداری از حق و تقبیح باطل از هر فشار و ناراحتی، از هر محکومیت و محرومیتی باک نداریم و آنچه را بخیر و صلاح است بیان داشته و در این عمل جز رضای حق و خدمت به خلق هیچ مقصود و غرضی نداریم. ولی چون از هر غرض و طمع

مبری هستیم کلامن را اصولی و قانونی - با ادب و نزاکت و با منطق و استدلال بیان می‌کنیم. آنچه بر خلاف اصول
غرض آمود و ناسزا باشد از ما نیست.

«شایسته‌ترین وسیله روش جهت انجام این منظور (خنثی کردن توطئه‌ها) ادامه مبارزه با کمال مال‌اندیشی و تدبیر و
هوشیاری و خصوصاً آگاهی از وضع سیاسی مملکت است. شما باید در مبارزه خود متکی بر حق و قانون و مصلحت
عمومی باشید...» نقل از اعلامیه موخ ۱۵/۱۱/۴۰ خطاب به دانشجویان

۷- نهضت آزادی ایران معتقد است که مرامنامه مترقی خود را با توجه به وضع کلی ملک و ملت تدوین کرده و پیوسته
رویه خود را با انطباق کامل به آن تنظیم نموده و امیدوارست که هموطنان عزیز با مطالعه کافی و تدقین در مرامنامه
مذکور پیوستگی خود را بآن اعلام نمایند.

نهضت آزادی ایران

فروردین ماه ۱۳۴۳